

ОЦЕНКА НА НАТОВАРЕНОСТТА НА РЕСПОНДЕНТИТЕ (2006 г.)

1. Въведение

В условията на извършващия се преход в страната се появиха и някои проблеми, които засягат дейността на Националния статистически институт. Един от тях е проблемът със събирането на статистическата информация. При частните предприятия (фирми) много често предоставянето на статистически данни се възприема едва ли не като „нарушаване” на фирмената тайна и отказват да участват в провежданите статистически наблюдения. Други (предимно от сектора на микропредприятията и малките предприятия) отказват по причина, че нямат достатъчно персонал, който да се занимава с попълването на статистически формуляри, справки и анкетни карти.

Изхождайки от настъпилите промени, Националният статистически институт (НСИ) започна да работи през последните години по проблема за натовареността на респондентите и за подобряване на взаимоотношенията с тях. Усъвършенства се Закона за статистиката, с което се дават необходимите гаранции за запазване на конфиденциалността на предоставената от респондентите информация. Управлението на държавата и ангажиментите ни към редица международни институции изисква значителна по обем и разнообразна статистическа информация. Същевременно НСИ ще се старее процеса на събирането на първичната информация да е съпроводен с възможно минимална натовареност на респондентите.

2. Измерване на натовареността на респондентите

Статистическата информация се получава от респондентите на НСИ (предимно предприятия и домакинства), чрез попълване на статистически формуляри, анкетни карти и други справки. За осигуряването на тази информация, респондентите изразходват време и средства и затова е от значение да се оцени тяхната натовареност и да се потърсят и намерят възможности за намаляването ѝ. Натовареността се определя от времето, което е нужно на един респондент за попълване на един статистически формуляр, въпросник, анкетна карта или справка, умножено по броя на формулярите,

въпросниците, анкетните карти или справките, попълвани през определен период. Във времето, необходимо за попълване на формуляра (съответно въпросника, анкетната карта или справката) се включва и времето, необходимо за подготовка на данните в съответствие с методиката на изследването и с указанията за попълване на формуляра (съответно въпросника, анкетната карта). Основната задача, която се преследва, е да се осъществи мониторинг на натовареността на респондентите при статистическите изследвания през годините.

Единици на наблюдение са различните категории респонденти: държавни, общински и частни фирми, големи, средни, малки и микропредприятия и избрани домакинства или техни членове.

Друг концептуален въпрос който стои при определянето на натовареността е дали тази натовареност да се пресмята само за попълнените и изпратените до статистическата институция въпросници от респондентите или да включва и въпросниците, които е трябвало да попълнят всички респонденти (предприятия), но част от тях не са го направили. Тази разлика се нарича разлика между брутната и нетната натовареност.

3. Текущо оценяване на натовареността на респондентите при попълването на конкретни статистически формуляри и анкетни карти през 2006 година

За оценка на натовареността на респондентите в статистическите формуляри се включи въпрос за отчитане на времето, необходимо за попълването на формуляра. Въпросът е формулиран по следния начин: “Моля посочете колко време Ви отне попълването на формуляра, съответно въпросника, анкетната карта или справката (в минути)...”. По периодичност формулярите ‘са представени в табл.1.

Таблица 1

СПРАВКА ЗА ИЗРАЗХОДВАНОТО ВРЕМЕ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА
СТАТИСТИЧЕСКИТЕ ФОРМУЛЯРИ ОТ НАБЛЮДЕНИЯТА ПРЕЗ 2006 Г. ПО
ПЕРИОДИЧНОСТ

Показатели	Периодичност на наблюдението				
	Месечна	Тримесечна	Годишна	Друга	Всичко
Брой статистически формуляри с наличие на въпрос за време за попълване	1	22	39	5	67
Брой статистически формуляри съдържащи информация за изразходваното време за попълване	1	22	39	5	67
Средно изразходвано време* за попълване на статистическите формуляри в минути :	350	268	168	37	206

* Изразходваното време е изчислено като непретеглена средно аритметична на базата на статистическите формуляри съдържащи информация за времето за попълване

От нея се вижда, че средното време за попълване на един формуляр с годишна периодичност е 168 минути, с тримесечна – 268, с месечна – 350 и с друга периодичност – 37 минути. В Приложение 1 и Приложение 2 са дадени максималното, средното и минималното време, необходимо за попълването на всеки един от 67-те формуляра и броят на респондентите на всеки формуляр, както и броят на анкетираните при анкетните изследвания (предприятия, лица и домакинства). Разликите в необходимото време за попълване на един и същ формуляр от различните респонденти се дължат на причини като: различие в големината и характера на икономическата дейност, структурата на предприятията, различната степен на снабденост с компютри и софтуер за обработка на необходимата информация, в различната степен на попълване на показателите в съответния формуляр (някои фирми попълват незначителна част от показателите), различие в квалификацията на отчетническия персонал и др.

4. Някои изводи

- Текущата оценка на натовареността на респондентите през 2006 година, е направена само за ограничен брой попълвани формуляри – 67.

- Преобладават формулярите с годишна периодичност (58.2%), следвани от тези с тримесечна –32.8%.

- Най много време за попълване изискват годишните електронни формуляри „УЕ – Висше образование – университети и специализирани висши училища“ и „УЕ – Висше образование – колежи“. Тяхното максимално време за попълване е съответно 195 и 150 часа. Също доста тежък за попълване е и годишния електронен формуляр „Битови отпадъци“, чието максимално време за попълване е над 140 часа.

- Минималното време за попълване на горните формуляри е над 60 пъти по-малко от максималното и това се дължи на факта, че между 50-те университета и висши училища, които ги попълват има голяма разлика. Едни от тях са малки и попълват ограничен брой показатели. Необходимото време за подготовка на данните за попълване на формулярите е в пъти по-малко от това необходимо за големите университети.

- Използването на електронните формуляри (въпросници) отнема повече време, отколкото традиционните хартиени формуляри (въпросници), а и развитието и поддържането на софтуера изисква финансови средства.

- Средното необходимо време за попълване на 67-те формуляра за година възлиза на 157 545 часа или 19 693 човекодни.

- Общото средно необходимо време за попълването на статистическите формуляри може съществено да се намали, ако се усъвършенства методологията, ако не на всички, то поне на най-тежките и трудоемки статистически наблюдения.

- Намаление в необходимото съвкупно време за попълване на формулярите би се получило от подобряване на координацията между отделите и дирекциите за да се елиминират дублиранията в показателите, раздели във формулярите или отчетности.

- Средното необходимо време за попълването на анкетните карти от проведените през 2006 г. анкетни изследвания, за които има такава информация, включително и за изследването на домакинските бюджети е общо 62889 часа или 7 799 човекодни.

- Максималното време за попълване на формулярите многократно превишава средно необходимото време. Причината е, че респондентите

(предприятия) са с различна икономическа дейност и форма на собственост, с различна големина и структура, с различна степен на снабденост с компютри и софтуер за обработка на необходимата информация, различие в квалификацията на хората, които подготвят информацията и попълват необходимите данни и др.

- Най-много формуляри (20) с информация за изразходваното време за попълването им представи отдел „Статистика на социалните дейности“. Следват отделите „Статистика на селското стопанство“ (17) и „Статистика на транспорта“ (15). На четвърто място е отдел „Статистика на околната среда“ – 11 формуляра, с наличие на информация за изразходваното от респондентите време за попълване.

- Получена е твърде оскъдна информация (само от един отдел) от дирекция „Бизнес статистика“.

Усилията за намаляване на натовареността в бъдеще следва да се насочат, както към опростяване и намаляване на обема на формулярите и другия статистически инструментариум, с който се събира информация, така също и към усъвършенстване на методологията на изследванията, провеждане на наблюдения с по-малки съвкупности от наблюдавани единици при извадковите изследвания, увеличаване на интервала между наблюденията, както и отпадане на изследвания към които има нисък обществен интерес. Необходимо е да се разшири и търсенето на алтернативна информация (включително от административни източници). Тъй като административните регистри се изграждат за съвсем други цели, нагаждането им за използване при статистическите изследвания изисква сериозна работа за да бъдат коректно включени.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

**СПРАВКА ЗА ИЗРАЗХОДВАНОТО ВРЕМЕ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА
СТАТИСТИЧЕСКИТЕ ФОРМУЛЯРИ 2005/2006 Г.**

Идентификационен код на статистически формуляр	Наименование на формуляра	Периодичност на наблюдението	Брой на отчетните единици	Максимално време за попълване на един формуляр в минути	Средно време за попълване на един формуляр в минути	Минимално време за попълване на един формуляр в минути
1	2	3	4	5	6	7
КИ 03030	КИ Библиотеки "Отчет за дейността на библиотеките с библиотечен фонд над 2 хил. бр."	годишна	4552	480	138	15
КИ 03060	КИ –Музеи "Отчет за дейността на музеите"	годишна	229	480	106	5
КИ 03010	КИ – Театри "Отчет за дейността на театрите, оперите, оперетата, цирковете и музикалните колективи"	годишна	137	480	80	10
КИ 03070	КИ – Читалища "Отчет за дейността на читалищата"	годишна	2838	520	120	45
УЕ-03010	УЕ-електронен формуляр Докторанти	годишна	118	1920	438	60
УЕ-03020	УЕ-Детски градини	годишна	3775	240	20	3
УЕ-03030	УЕ-Образование-1	годишна	4383	8940	360	60
УЕ-03040	УЕ-електронен формуляр Висше образование- университети и специализирани ВУ	годишна	50	11700	2417	180
УЕ-03040	УЕ-електронен формуляр Висше образование-колежи	годишна	50	9000	1430	60
УЕ-03050	УЕ-Домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа	годишна	102	130	45	5
УЕ-03060	УЕ-електронен формуляр Професионално обучение срещу заплащане за придобиване степен на професионална квалификация в ЦПО, ПГ, ПК и ПУ	годишна	176	175	72	5

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

**СПРАВКА ЗА ИЗРАЗХОДВАНОТО ВРЕМЕ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА
СТАТИСТИЧЕСКИТЕ ФОРМУЛЯРИ 2005/2006 Г.**

(Продължение)

Идентификационен код на статистически формуляр	Наименование на формуляра	Периодичност на наблюдението	Брой на отчетните единици	Максимално време за попълване на един формуляр в минути	Средно време за попълване на един формуляр в минути	Минимално време за попълване на един формуляр в минути
1	2	3	4	5	6	7
З 03010	Отчет за легловия фонд и медицински персонал за 2005 г.	годишна	3020	960	35	5
З 03020	Отчет за дейностите и специализираните институции за предоставяне на социални услуги за 2005 г.	годишна	468	1200	180	10
З 03080	Отчет на домовете за медико-социални грижи за деца за 2005 г.	годишна	32	600	175	30
З 03070	Отчет на детските ясли /дневни и седмични/ за 2005г.	годишна	641	180	35	5
УУ02022	Карта за жилищна сграда	тримесечна	300	370	42	3
УТ03012	Отчет на средствата за подслон	тримесечна	2282	480	54	10
УТ03030	Отчет за поч.дело-2005	годишна	350	48	48	6
УП99020	Отчет за дейността на местните комисии за борба с противообществени те прояви на малолетните и непълнолетните	годишна	296	800	290.5	120
УП99018	Карта за обвиняемо или уличено лице	тримесечна	147	10	6	3
УУ01045	Структура и обща численост на персонала в областната администрация	годишна	28	218	199	175
УУ01015	Структура и обща численост на персонала в общинската администрация	годишна	264	479	350	228
УУ01025	Структура и обща численост на общинския съвет	годишна	264	308	258	136

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

**СПРАВКА ЗА ИЗРАЗХОДВАНОТО ВРЕМЕ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА
СТАТИСТИЧЕСКИТЕ ФОРМУЛЯРИ 2005/2006 Г.**

(Продължение)

Идентификационен код на статистически формуляр	Наименование на формуляра	Периодичност на наблюдението	Брой на отчетните единици	Максимално време за попълване на един формуляр в минути	Средно време за попълване на един формуляр в минути	Минимално време за попълване на един формуляр в минути
1	2	3	4	5	6	7
УУ01035	Структура и обща численост на персонала в кметствата	годишна	2628	309	212	144
ЕЕ 0801 0	Разходи за опазване и възстановяване на околната среда	годишна	801	1440	49	10
ЕЕ 0804 0	Движение на дълготрайните материални активи с екологично предназначение	годишна	910	960	46	5
ЕЕ 0801 0	Приходи от данъци и такси и извършени разходи за битови отпадъци	годишна	264	840	62	5
ОС 03040	Битови отпадъци	годишна	221	9600	210	5
ОС 03120	Отчет за отпадъците от селското, горското и рибното стопанство през 2005 г.	годишна	722	1300	82	5
ЕЕ 0802 0	ООС- Водопотребление	годишна	2457	1440	50	1
ЕЕ 08050	ООС- Водопотребление - ВЕЦ	годишна	117	480	39	1
ОС 03080	ООС- Водоснабдяване (ХМ)	годишна	47	1500	123	20
ОС 03030	Извършена работа по контрола за предотвратяване на замърсяването на морските води на р. Дунав	годишна	13	60	47	5
ОС 03090	ООС- Водоснабдяване (В и К)	годишна	71	4800	478	2
ЕЕ 08030	Отчет за източниците на емисии във въздуха през 2005 г.	годишна	4485	2280	74	1

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

**СПРАВКА ЗА ИЗРАЗХОДВАНОТО ВРЕМЕ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА
СТАТИСТИЧЕСКИТЕ ФОРМУЛЯРИ 2005/2006 Г.**

(Продължение)

Идентификационен код на статистически формуляр	Наименование на формуляра	Периодичност на наблюдението	Брой на отчетните единици	Максимално време за попълване на един формуляр в минути	Средно време за попълване на един формуляр в минути	Минимално време за попълване на един формуляр в минути
1	2	3	4	5	6	7
СС03060	Отчет за уловите и продажбите на вътрешния пазар на сладководни видове риби и животни, вкл. генофонд за 2005 г.	годишна	173	480	52	5
СС03070	Отчет за уловите и продажбите на вътрешния пазар на черноморска и океанска риба, соленоводни животни и продукти от тях за 2005 г.	годишна	17	75	49	5
СС03032	Отчет за производство и продажби на продукти от горското стопанство, дърводобива и услугите свързани с тях за II тримесечие на 2006 година	тримесечна	640	480	58	5
СС00030	Годишен отчет на предприятията извършващи горскостопанска дейност през 2005 година	годишна	764	480	70	5
СС04012	Приходи и разходи на селскостопанските предприятия	тримесечна	2500	600	58.75	5
СС00010	Годишен отчет на селскостопанските предприятия	годишна	3036	980	166	10
ЕЕ03102	Формуляр ЕЕ – Изкупени растителни продукти	тримесечна	350	130	17	5
ЕЕ 03112	Формуляр ЕЕ - Изкупени животински продукти	тримесечна	250	120	26	5

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

**СПРАВКА ЗА ИЗРАЗХОДВАНОТО ВРЕМЕ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА
СТАТИСТИЧЕСКИТЕ ФОРМУЛЯРИ 2005/2006 Г.**

(Продължение)

Идентификационен код на статистически формуляр	Наименование на формуляра	Периодичност на наблюдението	Брой на отчетните единици	Максимално време за попълване на един формуляр в минути	Средно време за попълване на един формуляр в минути	Минимално време за попълване на един формуляр в минути
1	2	3	4	5	6	7
ЕЕ06072	Формуляр ЕЕ – Цени на препарати за растителна защита	тримесечна	328	150	29	5
ЕЕ06082	Формуляр ЕЕ – Цени на ветеринарно медицински продукти	тримесечна	285	210	25	5
ЕЕ06092	Формуляр ЕЕ – Цени на посевния и посадъчен материал	тримесечна	390	65	20	5
ЕЕ06129	Формуляр ЕЕ – Цени на ветеринарно медицински продукти	еднократна	285	260	45	15
ЕЕ06119	Формуляр ЕЕ – Цени на посевния и посадъчен материал	еднократна	390	120	35	15
СС06029	СС - цени на производител	еднократна	546	300	50	15
СС06011	Формуляр СС - цени на производител	тримесечна	1305	260	18	5
ЕЕ06013	Формуляр ЕЕ - Цени на минерални торове	тримесечна	201	65	14	5
ЕЕ06023	Формуляр ЕЕ – цени на фуражите	тримесечна	185	180	23	5
Тр 0301 1	ТР - ЖП.	месечна	1	400	350	300
Тр 0304 2	ТР - ЖП	тримесечна	1	2400	2400	2400
Тр 0204 0	ТР – Подвижен състав	годишна	1	120	120	120
Тр 0303 2	ТР – Автобусни превози	тримесечна	331	960	480	240
Тр 0305 2	ТР - Морски	тримесечна	5	1920	404	5
Тр 0306 2	ТР - Речен	тримесечна	14	320	100	20

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

**СПРАВКА ЗА ИЗРАЗХОДВАНОТО ВРЕМЕ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА
СТАТИСТИЧЕСКИТЕ ФОРМУЛЯРИ 2005/2006 Г.**

(Продължение и край)

Идентификационен код на статистически формуляр	Наименование на формуляра	Периодичност на наблюдението	Брой на отчетните единици	Максимално време за попълване на един формуляр в минути	Средно време за попълване на един формуляр в минути	Минимално време за попълване на един формуляр в минути
1	2	3	4	5	6	7
Гр 0311 2	ГР – Електро-транспорт	тримесечна	17	590	230	60
	Метрополитен		1	120	120	120
	Трамваи		1	120	120	120
	Тролейбуси		15	620	243	20
Гр 0314 6	ГР – Товарен автомобилен тр-г	седмична	18 855	240	150	60
Гр 0201 2	ГР – Гръбпроводи – 1 /нефт/	тримесечна	2	120	120	120
Гр 0202 2	ГР – Гръбпроводи – 2 /газ/	тримесечна	1	600	600	600
СБ 0301 2	С - Пощи	тримесечна	1	240	240	240
СБ 0303 3	Куриерски услуги	годишна	20	480	145	20
СБ 03 02 2	С – Далекосъобщения	тримесечна	1	60	60	60
СБ 0202 0	С – Развитие 1/далекосъобщения /	годишна	1	60	60	60
СБ 0201 0	С – Развитие 2/пощи /	годишна	1	240	240	240

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

СПРАВКА ЗА ИЗРАЗХОДВАНОТО ВРЕМЕ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА АНКЕТНИТЕ КАРТИ ПРИ АНКЕТНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ ПРЕЗ 2006 Г.

Наименование на анкетното наблюдение	Брой на анкетираните	Максимално време за попълване на анкетната карта в минути	Средно време за попълване на анкетната карта в минути	Минимално време за попълване на анкетната карта в минути
1	2	3	4	5
Наблюдение за дохода в сектор "Домакинства" в селското стопанство през 2005 година	1432	68	33	16
Икономически сметки за селското стопанство – време за попълване за едно тримесечие	1944	360	62	20
Наблюдение на работната сила – II тримесечие на 2006 година	29 353	60	14.8	1
Модул "Преход от работа към пенсиониране"- II тримесечие на 2006 г. (към Наблюдение на работната сила)	9 564	42	9.8	1
Икономически сметки за селското стопанство-време за попълване за едно тримесечие	1745	360	69	10
Изследване на домакинските бюджети	3000	60 мин. за един обход или 120 за два обхода на един месец	40 мин. за един обход или 80 за два обхода на един месец	20 мин. За един обход или 40 за два обхода на един месец
Наблюдение на професионалното обучение на заетите в предприятията през 2005 година	2788	960	60	5